



Valtiovarainministeriö

## Sisäministeriön lausunto valtionavustushankkeessa toimivan järjestöjaoston väliraportista

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa Valtionavustustoiminnan kehittäminen ja digitalisointi -hankkeessa (VM212:00/2018) valtionavustushankkeessa toimivan järjestöjaoston väliraportista.

Sisäministeriö pitää väliraportissa esitettyjä ehdotuksia oikean suuntaisina ottaen huomioon pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan sisältyvät kirjaukset avustusmenettelyjen uudistamisesta sekä aiemmin arpajaislain uudistamisen yhteydessä esille tuodut menettelyjen kehittämistarpeet.

### Rahapeliuottoihin perustuvat avustukset

Sisäministeriön poliisiosaston on tarkastellut väliraporttia rahapeliuottoihin perustuvien avustusten näkökulmasta.

Yksinoikeuteen perustuvan rajoittavan rahapelijärjestelmän oikeuttamisperusteina voivat olla väärinkäytösten, kuten petosten ja rahanpesun estäminen, sekä kuluttajien suojaan liittyvä rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisy ja vähentäminen. Rahapeliuottojen käyttämistä yleishyödyllisiin tarkoituksiin voidaan EU-oikeudellisesti pitää johdonmukaisena rajoittavan rahapelijärjestelmän asetettavien vaatimusten kanssa, mutta EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön perusteella se ei voi olla rajoittavan rahapelijärjestelmän peruste, vaan ainoastaan suotuisa sivuseuraus. Sisäministeriö katsoo, että valtionavustusten jakoon liittyvien toimintamallien ja -tapojen yhdenmukaistamiseen tähtäävillä toimilla voidaan katsoa edistettävän myös rahapelijärjestelmän johdonmukaisuutta.

Raportissa on huomioitu arpajaislain uudistamista koskeva sisäministeriön hanke. Sisäministeriö toteaa, että arpajaislakihankkeessa ei ole tarkasteltu valtionavustuksiin liittyviä arpajaislain säännöksiä. Sisäministeriö kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että arpajaislakihankkeessa tehdyn valmistelun pohjalta tehty ehdotus arpajaislain muuttamiseksi sisältää rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen tähtääviä ehdotuksia. Hankkeessa valmisteltu ehdotus hallituksen esitykseksi on parhaillaan laajalla lausuntokierroksella. Toteutuessaan ehdotetut muutokset arpajaislakiin tulisivat to-

Lausunto

SM212547

00.02.04

31.01.2021

SMDno-2020-2833

dennäköisesti alentamaan rahapeleistä jaettavan tuoton määrää tulevaisuudessa.

Väliraportin keskeisiin ehdotuksiin kuuluu siirtyminen monivuotisiin toiminta-avustuksiin. Sisäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että monivuotisten toiminta-avustusten myöntämisessä tulisi huomioida mahdolliset arpajaislakiin ehdotettujen muutosten sekä muut rahapeliteottoja alentavat mutta mahdollisesti ennalta arvaamattomat seikat.

Sisäministeriö yhtyy väliraportissa esitettyyn näkemykseen, että osa ehdotuksista voi olla oikeudellisesti ongelmallisia, minkä vuoksi oikeudellisia edellytyksiä tulisikin jatkotyössä tarkemmin selvittää ja kuulla oikeudellisia asiantuntijoita. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että väärinkäytösten estämiseen ja menettelyn luotettavuuden varmistamiseen liittyvien ehdotusten osalta jatkotyössä kuullaan myös esimerkiksi poliisihallinnon edustajia.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan valtionavustusmenettelyjen digitalisoinnilla ja yhdenmukaistamisella on myös ennaltaehkäisevää vaikutusta poliisitoimintaan. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että avustusmenettelyjen uudistamisessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että menettelyt tukevat mahdollisten väärinkäytösten havaitsemista. Mahdollisiin väärinkäyttöihin tulee hyvissä ajoin puuttua ja niistä tulee tehdä ilmoitus poliisille. Useiden väliraportissa esille nostettujen menettelyjen kehittämis ehdotusten voidaan katsoa olevan väärinkäytösten estämisen näkökulmasta kannatettavia. Sisäministeriö pitää hyvänä esimerkiksi ehdotusta siitä, että myös kevennetyssä menettelyssä sekä valtionavustuksen saajalla että myöntäjällä olisi oikeus pyytää valtionavustuksen käytön tarkkaa raportointia ja tarkastamista, jos se katsotaan aiheelliseksi. Sisäministeriön näkemyksen mukaan ehdotukset talouden raportoinnin yhdenmukaistamisesta, taloustarkastuksen asiantuntemuksen nykyistä laajemmasta hyödyntämisestä sekä olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittamisen sujuvoittamisesta tukevat myös mahdollisten väärinkäytösten havaitsemista. Sisäministeriö huomauttaa, että valtionavustusten delegointiin voi liittyä väärinkäytösriskejä, mitkä tulisi myös huomioida mahdollisessa jatkotyössä.

### **Muut kuin rahapeliteottoihin perustuvat avustukset**

Vaikka raportti käsittelee lähinnä rahapeliteottojen kohdentamista avustuksina eri tahoille, sisäministeriön rajavartio-osastolla raporttia on tarkasteltu myös muiden kuin rahapeliteottoihin perustuvien avustusten näkökulmasta, sillä on todennäköistä, että ehdotukset vaikuttaisivat myös näihin avustuksiin. Tästä näkökulmasta sisäministeriö lausuu lisäksi seuraavaa.

Sisäministeriö (Rajavartiolaitos toimeenpanee) myöntää vuosittain yleisavustusta meripelastusseurojen toimintaan. Tämä avustus ei perustu rahapelien tuottoihin, vaan on suoraan valtion talousarvion kautta kohdennettavaa rahoitusta. Tuensaajia ovat Suomen meripelastusseura ja Ålands Sjöräddningssällskap. Tukisumma on vuonna 2021 yhteensä 250 000 euroa vuodessa (Suomen meripelastusseura 237 900 € ja Ålands Sjöräddningssällskap 12 100 €). Molemmat yhdistykset saavat vuosittain tukea merkittävästi suuremmat summat myös rahapeliteottoista.

### **Monivuotiset toiminta-avustukset**

Lausunto

SM212547

31.01.2021

00.02.04

SMDno-2020-2833

Yleisavustuksissa siirtyminen monivuotisiin avustuksiin on ehdottoman kannatettavaa. Talousarviorahoitukseen perustuvissa avustuksissa riskinä on toki kuluva vuotta seuraavien vuosien rahoitusmäärän supistuminen esim. valtion säästötoimenpitein vuoksi. Tästä riskistä huolimatta monivuotisuudesta saatavat hyödyt niin myöntäjälle, kuin hakijallekin ovat tätä riskiä suuremmat.

### **Valtionavustushakujen koordinointi**

Avustushakujen koordinointi eri ministeriöiden kesken olisi järkevää. Esimerkiksi meripelastusseurojen tapauksessa molemmat tuen saajat saavat valtion talousarvioon perustuvaa tukea sekä rahapelituottoihin perustuvaa tukea käytännössä samaan tarkoitukseen, mutta eri hakuprosesseissa ja eri ministeriöiden kautta. Haut olisi järkevää ajoittaa ja jopa yhdistää yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

### **Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi**

Siirtyminen pelkästään digitaalisen hakujärjestelmän käyttöön vuoden 2024 alusta on järkevä linjaus. Mikäli hakijoilla on valmius siirtyä digitaalisen haun käyttöön jo ennen tätä, tulee se olla mahdollista.

### **Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli**

Myös muiden, kuin rahapelituotoista valtionavustuksia myöntävien ministeriöiden on järkevää siirtyä uuteen toimintamalliin ja tietojärjestelmän käyttöön samassa rytmissä vuonna 2021.

### **Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen**

Äkillisten talous- ja toimintamuutoksien seuranta kahden vuoden jaksolla nykyisen vuoden sijaan on kannatettavaa.

### **Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen**

Esitetyt menetelmien yhtenäistämistavat ja osin keventämiset ovat tarpeen ja aiheellisia.

### **Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi**

Raportointitapojen ja menetelmien yhtenäistäminen on ehdottoman tarpeellista ja kannatettavaa. Tietojen toimittaminen tietojärjestelmän avulla helpottaa ja nopeuttaa asian käsittelyä sekä vähentää molemmissa päissä siihen käytettävää työaika.

### **Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen**

Avustusten myöntäjän ja hakijan yhteistoiminta on kannatettavaa, kuitenkin esteellisyys tarkasti huomioiden.

### **Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä**

Yhden ”hallinto- tai käsittelyportaan” lisääminen ei yleensä kevennä tai helpolta lopputuloksen aikaansaamista ainakaan niissä ministeriöissä joissa käsiteltäviä hakemuksia on vähän. Tiimityöskentely voi toimia paremmin silloin, kun käsitellään suuria massoja hakemuksia.

### **Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit**

Lausunto

SM212547

00.02.04

31.01.2021

SMDno-2020-2833

Termien ja arviointikriteerien yhtenäistämiseksi on selkeä tarve ja sillä helpotettaisiin hakijan ja myöntäjän työtä.

#### **Yhteiset vastuullisuuskriteerit**

Vastuullisuuskriteerit ovat sinänsä kannatettavia, mutta niistä ei saa tulla esettä yhdistyksen toiminnalle. Esimerkiksi meripelastusseuran ei kestävä kehityksen näkökulmasta kannattaisi harjoitella ja liikkua vesillä elleivät he ole pelastustehtävässä. Mutta kyetäkseen tehtäväänsä tositilanteessa on seurojen harjoiteltava ja varauduttava olemalla liikkeellä jo valmiiksi silloin ja siellä missä todennäköisesti heidän apuaan tarvitaan.

#### **Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen**

Esimerkiksi meripelastusseurat rahoittavat toimintansa pääosin muilla, kuin valtionavustuksilla. Avustukset kattavat vain pienen osan toiminnan kustannuksista. Tästä syystä tuloja ei ole huomioitu avustusta myönnettäessä, joten tähän kohtaan ei oteta kantaa.

#### **Taloustarkastajan tehtävä**

Rajavartiolaitoksella ei ole resursseja tarjota apua talousosaamisessa tuen hakijoille hakuvaiheessa. Jos tällaista tukea halutaan tarjota, on sitä tarjottava keskitetysti jonkin valtion toimijan toimesta.

### **Muuta**

Lisätietoja asiassa antaa poliisin osalta erityisasiantuntija Jarkko Mikkola (sisäministeriö) ja rajavartiotoimen osalta rajavartiolytarkastaja Reijo Lahtinen (Rajavartiolaitos).

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Johtava asiantuntija

Hanne Huvila

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 31.01.2021 klo 21:28. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimista.

Tiedoksi

Sisäministeri Ohisalo  
Valtiosihteeri Parviainen  
Erityisavustaja Kerman